

Her er de første spørgsmål. De handler om din skoledag. Og om,

Kan du lide at gå i skole?

- Ja, meget
- Ja, lidt
- Nej

Tager din klasse på ture? For eksempel i skoven eller på museum.

Udvikling af spørgeskema til elever i indskoling

Folkeskolereformen

UDVIKLING AF SPØRGESKEMA TIL ELEVER I INDSKOLINGEN

Afdelingsleder: Mette Deding
Afdelingen for Udsatte Børn, Dagtilbud og Skole

© 2017 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

SFI-notater skal danne grundlag for en faglig diskussion. SFI-notater er foreløbige resultater, og læseren bør derfor være opmærksom på, at de endelige resultater og fortolkninger fra projektet vil kunne afvige fra notatet.

INDHOLD

1	INDLEDNING	5
2	UDARBEJDELSE AF SPØRGESKEMA TIL PILOTAFPRØVNING	7
	Udgangspunkt og overordnede principper	7
	Fortsatte opmærksomhedspunkter	10
3	PILOTAFPRØVNING	13
	Metode i pilotafprøvnningen	13
	Konklusioner og revidering af spørgeskemaet på baggrund af pilotafprøvningsfasen	14
4	ANBEFALINGER OG ENDELIGT SPØRGESKEMA	19
	Anbefalinger til spørgeskema til elever i indskolingen	19
	Anbefalinger til gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen	20
	Endeligt spørgeskema til elever i indskolingen	21
	BILAG	25

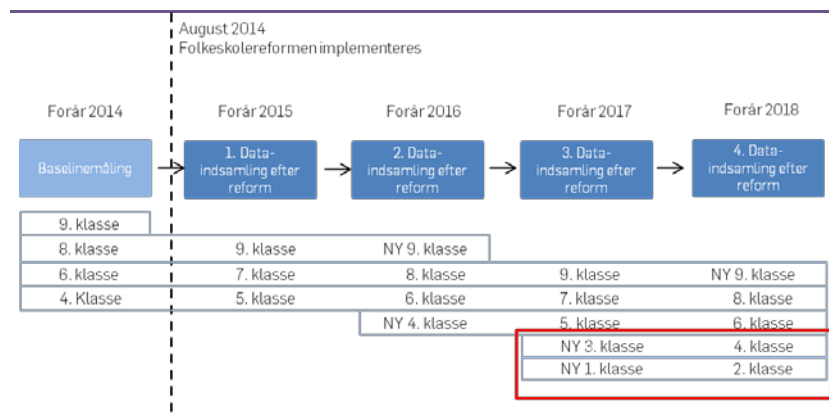
Bilag 1	Oversigt over spørgsmålenes oprindelse	25
Bilag 2	Oversigt over frasorterede spørgsmål og begrundelse	27
LITTERATUR		29

INDLEDNING

I forbindelse med folkeskolereformens ikrafttrædelse i 2014/2015 igangsatte Undervisningsministeriet et evaluerings- og følgeforskningsprogram, der skal følge folkeskolereformens implementering. Forskere fra SFI og en række andre danske forskningsinstitutioner har foreløbigt fulgt elevernes oplevelse af skolen henover tre dataindsamlinger, som vist i figur 1.1.

FIGUR 1.1

Dataindsamlinger blandt elever i forbindelse med evaluering af folkeskolereformen.

Kilde: SFI's evaluering af folkeskolereformen.

Hidtil har elever fra 4. til 9. klasse deltaget i årlige spørgeskemaundersøgelser. Fra og med den tredje dataindsamling efter folkeskolereformen i foråret 2017 udvides undersøgelsen imidlertid med elever i indskoling, således at 1.- og 3.-klasses-elever indgår i 2017, mens 2.-klasses-elever

indgår i 2018. I figur 1.1 vises denne udvidelse af dataindsamlingen med en rød firkant.

Udvidelsen af undersøgelsen med elever i indskolingen afspejler et politisk ønske om også at opnå viden om de yngste elevers oplevelse af skolens udvikling i forbindelse med folkeskolereformen og at følge udviklingen de kommende år for denne gruppe af elever. At opnå brugbare svar fra målgruppen af indskolings elever i alderen 7-10 år stiller imidlertid andre krav til udformningen af et spørgeskema. Derfor er det ikke muligt at anvende de eksisterende spørgeskemaer til elever på 4. til 9. klassetrin. Skal man undersøge yngre elevers oplevelse af skoledagen, kræves det, at spørgeskemaet ikke er for langt, at ord og formuleringer er tilstrækkeligt klare og tydelige, og at spørgsmålenes indhold opleves som vedkommende og meningsfulde for denne målgruppe. Dette notat beskriver arbejdet med at udvikle et nyt spørgeskema, der i både sin form og sit indhold er velegnet til at afdække de yngste elevers oplevelser af skolen og deres skoledag.

Processen for dette arbejde bestod af en indledende udvælgelse af et bruttospørgsmålsbatteri, der så vidt muligt skulle afdække de emner, der indgår i de hidtil anvendte spørgeskemaer til elever i evalueringen af folkeskolereformen. På baggrund af erfaringer og konkrete spørgsmål fra disse spørgeskemaer og lignende danske undersøgelser inden for målgruppen af indskolings elever udarbejdede vi et første udkast til spørgeskemaet. Dette udkast undergik en pilotafprøvningsproces gennem en række kvalitative fokusgruppeinterview med elever i 1. og 3. klasse. Erfaringerne fra disse fokusgruppeinterview anvendtes til at udvælge og justere spørgsmål undervejs frem til udformningen af det endelige spørgeskema til indskolings elever.

Det endelige spørgeskemaudkast blev yderligere kvalitetssikret af forsker ved SFI, Signe Lynne Boe Rayce. Desuden bidrog drøftelser i den videnskabelige styregruppe for følgeforskningspanelet på folkeskolereformen med konstruktive input til at kvalificere spørgeskemaet.

Dette notat beskriver først udarbejdelsen af udkastet til spørgeskemaet, dernæst pilotafprøvnningen og erfaringerne derfra, og endelig præsenteres det endelige spørgeskema samt anbefalingerne til grund for dets udformning.

UDARBEJDELSE AF SPØRGESKEMA TIL PILOTAFPRØVNING

UDGANGSPUNKT OG OVERORDNEDE PRINCIPPER

Forskere fra SFI har bidraget til adskillige dataindsamlinger og undersøgelser blandt børn og har desuden stor erfaring med spørgeskemaundersøgelser blandt børn i skolealderen, også de yngre elever. Af relevans her kan nævnes arbejdet med at udvikle og pilotafprøve spørgsmål forud for indførslen af de årlige nationale trivselsmål (Keilow m.fl., 2014).

BOKS 2.1

Principper for udformningen af spørgeskemaet til elever i indskolingen.

- Spørgeskemaet afdækker de temaer, som findes i spørgeskemaerne til 4.-klasser-elever i i skolereformundersøgelsen.
- Der konstrueres et bruttobatteri på 30 spørgsmål, der reduceres til 20 spørgsmål gennem pilotafprøvningsfasen.
- Alle items formuleres som spørgsmål med tre svarkategorier samt "ved ikke"-svarkategori.
- Formuleringen samt karakteren af spørgsmål og svarkategorier baserer sig på eksisterende viden om udformning af spørgsmål og spørgeskemaer til børn i aldersgruppen 7-10 år.
- Det samlede lixtal for spørgsmålene bør være max. 25, som svarer til letlæselig børnelitteratur, og gerne mindre.
- Spørgsmål randomiseres på samme måde som i de øvrige elevskemaer i reformundersøgelsen, sådan at eleven modtager spørgsmål om enten matematik eller dansk.

Kilde: SFI's udvikling af et spørgeskema til indskolings elever i folkeskolereformundersøgelsen.

Ligeledes foretog SFI en pilotafprøvning af spørgsmålene forud for dataindsamlingen i forbindelse med folkeskolereformens følgeforskning og udviklede efterfølgende en række indeks indeholdende de bedst egnede spørgsmål (Keilow & Holm, 2015). Endelig har SFI foretaget metodiske

undersøgelser af, hvad børn som respondenter kan forventes at kunne svare på (se fx Andersen & Kjærulf, 2003; Andersen & Ottosen, 2002).

Udformningen af det spørgeskemaudkast til elever i 1.-3. klasse, der er udgangspunkt for pilotafprøvningen og kvalitetssikringen, fulgte en række overordnede principper, som er angivet i boks 2.1.

TEMAER FRA SPØRGESKEMAERNE TIL DE ÆLDRE KLASSETRIN I SKOLEREFORMUNDERSØGELSEN

Udviklingen af spørgeskemaet til indskolings eleverne tog udgangspunkt i, at spørgsmålene så vidt muligt skulle afdække de samme temaer, der findes i spørgeskemaerne til de ældre elever i skolereformundersøgelsen. De konkrete spørgsmål i spørgeskemaudkastet blev derfor udvalgt primært ud fra det spørgeskema i reformundersøgelsen, der blev givet til 4.-klasser-elever i 2016 (se Nielsen, Keilow & Jensen, 2016). Temaerne herfra omhandler elevens relation til læreren, karakteristika ved undervisningen, tydelighed og klare mål i undervisningen, elevens generelle skoletrivsel, elevens faglige interesse, elevens oplevelse af opbakning fra forældrene, elevens oplevelse af omfanget af eksterne aktiviteter og omfanget af fysisk aktivitet i skolen. Af bilag 1 fremgår det, hvilke spørgsmål i det endelige spørgeskema der stammer fra hvilke temaer.

I udvælgelsen af spørgsmål til det nye indskolingsspørgeskema anvendte vi erfaringerne fra udviklingen af spørgsmål til de øvrige elever i skolereformsundersøgelsen samt viden om svarfordelinger fra den seneste dataindsamling blandt 4.-klasser-elever. Fx var det nyttigt at vide, om en stor andel elever svarede ”ved ikke” på et spørgsmål i det eksisterende spørgeskema, da spørgsmålet da måtte forventes at være tilsvarende – eller mere – udfordrende blandt endnu yngre elever. De fleste inkluderede spørgsmål blev omformuleret for at gøre dem mere alderssvarende til indskolingen. Desuden skelede vi i dette forarbejde til formuleringer fra SFI’s undersøgelse Inklusionspanelet (se Nielsen & Rangvid, 2016) og formuleringer fra de nationale trivselsmål for indskolingen.¹ Endelig anvendte vi erfaringerne fra den pilotundersøgelse, SFI gennemførte forud for udviklingen af de nationale trivselsmål (Keilow m.fl., 2014).

BRUTTOBATTERI PÅ 30 SPØRGSMÅL

I udgangspunktet udvalgte vi et spørgsmålsbatteri på 30 spørgsmål og reducerede dette antal til 20 spørgsmål gennem pilotafprøvningerne og kvalitetssikringen. Denne proces gav mulighed for at udvælge og justere de bedst egnede spørgsmål, mens de spørgsmål, der viste sig at fungere dårligt, blev frasorteret. 20 spørgsmål anses som et passende omfang for

---

1. <http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Elevplaner-nationale-test-og-trivselsmaaling/Trivselsmaaling>

elever i de yngste klasser, der ikke kan forventes at kunne fastholde opmærksomheden i længere tid.

ITEMS FORMULERES SOM SPØRGSMÅL MED TRE SVARKATEGORIER

For at skabe konsistens igennem skemaet formulerede vi alle items som egentlige spørgsmål. Sprogligt tilstræbtes enkle og klare ord, ingen abstrakte begreber og korte formuleringer. Princippet om, at spørgsmålene alle henvender sig direkte til eleverne, fx ”Kan du lide at gå i skole?”, bidrager også til at sikre, at eleverne oplever spørgsmålene som vedkommende, hvad der er væsentligt for denne aldersgruppe (de Leeuw, 2011). Vi valgte derfor, at hvert spørgsmål skulle kunne besvares vha. tre svarkategorier og ensartede disse svarkategorier mest muligt gennem skemaet. Desuden vurderede vi, at eleverne skulle have mulighed for at svare ”ved ikke”. De valgte gennemgående svarkategorier gav ikke anledning til nogen særlige udfordringer for eleverne.²

EKSISTERENDE VIDEN OM UDFORMNING AF SPØRGSMÅL OG SPØRGESKEMAER TIL BØRN I ALDERSGRUPPEN 7-11 ÅR

Erfaringer fra egne og andre undersøgelser viser overordnet set, at børn i aldersgruppen på de mindste klassetrin har svært ved at svare på abstrakte forhold eller generalisere (Andersen & Kjærulf, 2003). Derfor tilstræbte vi i udarbejdelsen af indskolingsspørgeskemaet, at spørgsmålene blev formuleret så konkret og nærværende som muligt. Det kunne gøres ved at spørge til elevens egen oplevelse, at lade eleven forholde sig til et specifikt fag (dansk eller matematik) eller til sin egen klasse fremfor til skolen overordnet eller ved brug af eksempler.

Yngre børn har også ofte vanskeligt ved at vurdere, hvad andre, fx deres lærer, tænker eller forventer af dem (Andersen & Kjærulf, 2003; Keilow m.fl., 2014). Derfor omformulerede vi visse steder eksisterende spørgsmål, sådan at eleverne i så høj grad som muligt blev spurgt til, hvad de *selv oplever*. Fx kan det være lettere for eleverne at svare på, om læreren taler med dem om, hvad de skal lære, frem for at svare på, hvad læreren forventer, de skal lære.

Erfaringer fra tidligere dataindsamlinger blandt 4.-klasses-elever i folkeskolereformundersøgelsen tyder desuden på, at yngre elever har svært ved at vurdere forhold omkring tid (fx hvor ofte et fænomen forekommer). Dette kan skyldes, at børns tidsopfattelse og tidsdiskontering er en anden end de voksnes, og at tid og klokken er noget, de i det hele taget skal lære, før man kan forvente, at de kan svare på, hvor ofte de oplever noget bestemt i skolen (de Leeuw, 2011). Hvis man alligevel vil spørge eleverne, hvor ofte de selv oplever, at de eksempelvis er på ture

---

2. Se også kapitel 3.

med klassen eller bevæger sig i skolen, kan man derfor ikke forvente præcise vurderinger, men må tilnærme sig, om noget sker ofte/meget eller sjældent/lidt. Det var derfor et gennemgående opmærksomhedspunkt i pilotafprøvningen, om eleverne var i stand til at svare på spørgsmål, der indeholdt vurderinger omkring tid.³

LIXTAL

En enkel og anvendelig måde at vurdere læsbarheden af en tekst er at beregne lixtallet. Lix er en forkortelse for *læsbarhedsindeks* og angiver det gennemsnitlige antal ord per sætning plus procentdelen af ord på mere end seks bogstaver. Jo højere lix er, desto sværere er teksten at læse (Björnsson, 1968). For målgruppen af elever i 1. til 3. klasse må det forventes, at elevernes individuelle læsevner varierer betydeligt, og at en del af eleverne endnu ikke har lært at læse.⁴ Derfor satte vi som mål, at teksten i spørgsmålsformuleringerne havde et lixtal på max. 25, svarende til let læselig børnelitteratur. I det indledende bruttobatteri af 30 spørgsmål var lix 24.⁵ Til sammenligning har de nationale trivselsmål for elever i 0.-3. klasse et lixtal på 20.

RANDOMISERING AF SPØRGSMÅL OM ENTEN MATEMATIK ELLER DANSK

I spørgeskemaerne til 4.- til 9.-klasses-elever i skolereformundersøgelsen randomiseres spørgsmålene således, at halvdelen af eleverne får spørgsmål rettet mod faget dansk (de elever, hvis fødselsdag falder på en lige dato i måneden), mens den anden halvdel får spørgsmål rettet mod faget matematik (de elever, hvis fødselsdag falder på en ulige dato i måneden). Det foreslås, at spørgsmålene randomiseres på samme måde i indskolingsspørgeskemaet. Vi forventer, at denne randomisering vil bidrage til, at en række af spørgsmålene opleves mere konkrete for eleverne, og at det vil være lettere for dem at forholde sig til et enkelt fag eller en enkelt lærer frem for at skulle generalisere på tværs af fag og lærere.

FORTSATTE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Med de overordnede principper in mente, der er beskrevet ovenfor, anvendte vi pilotafprøvningen til at udvikle og kvalitetssikre spørgeskemaet gennem justering og udvælgelse af de bedst fungerende spørgsmål fra bruttospørgsmålsbatteriet. Følgende opmærksomhedspunkter var særligt i fokus igennem pilotafprøvningsfasen:

---

3. Med de valgte svarkategorier var dette dog tilsyneladende uproblematisk for eleverne i pilotafprøvningen.

4. Desuden anbefales det, at elever får mulighed for at få teksten læst op (se anbefalingerne i kapitel 4).

5. Det endelige spørgeskema på 20 spørgsmål har et lixtal på 21.

- Spørgmålenes klarhed og tydelighed
- Særligt vanskelige ord eller abstrakte begreber
- Meningsfulde svarkategorier
- Generaliseringer vs. vedkommende og specifikke spørgsmål
- Elevernes vurdering af tid eller hyppighed
- Elevernes vurdering af forhold om andre, fx læreren eller klassekammerater.

PILOTAFPRØVNING

Som led i udarbejdelsen af spørgeskemaet blev udvalgte spørgsmål afprøvet vha. fokusgruppeinterview med elever fra henholdsvis 1. og 3. klasse. Igennem pilotafprøvningen søgte vi at afdække, om eleverne forstod spørgsmålene, hvordan de forstod dem, og om der var ord og begreber, som eleverne ikke kendte.

METODE I PILOTAFPRØVNINGEN

Der blev gennemført tre fokusgruppeinterview med elever fra 1. klasse og ét fokusgruppeinterview med elever fra 3. klasse. Interviewene foregik fordelt på tre forskellige skoler på Sjælland. I hver fokusgruppe deltog 5-6 elever (i alt 21 elever, fordelt på 9 piger og 12 drenge), der var udvalgt af elevernes egen lærer.

Interviewene foregik i skolens lokaler, typisk skolens SFO, hvor elever og interviewere sad rundt om et bord. De første to fokusgrupper, begge bestående af elever i 1. klasse, havde hver en varighed på omkring 60 minutter⁶, mens de sidste to fokusgrupper hver varede omkring 30 minutter. Hvert fokusgruppeinterview gennemførtes af to interviewere, én til at forstå interviewet, og én til at assistere og løbende tage noter. Alle interview blev optaget på lydfiler og udvalgte passager genlyttet i

---

6. Første fokusgruppe strakte sig over en samlet periode på 1 time og 40 minutter. Heraf udgjordes de 40 minutter af to pauser: En legeaktivitet halvvejs i interviewet, da eleverne begyndte at miste koncentrationen, samt elevernes faste snack-og formiddagspause, der lå hen mod slutningen af interviewet. I anden fokusgruppe blev afholdt en 5-minutters toiletpause halvvejs i interviewet, mens de resterende fokusgrupper blev gennemført uden pauser.

forbindelse med den efterfølgende gennemgang og revidering af spørgsmålene.

I alle fokusgrupperne blev eleverne præsenteret for en række på forhånd udvalgte spørgsmål fra spørgeskemaet, som vi vurderede kunne være problematiske for elever i indskolingen at forstå og svare på. Spørgsmålene blev læst højt ét ad gangen, hvorefter der blev spurgt ind til, om eleverne forstod spørgsmålet, og hvordan de forstod det. Desuden talte vi med eleverne om specifikke ord og begreber. Efter hver fokusgruppe blev spørgsmålene i spørgeskemaet gennemgået og revideret på baggrund af elevernes udsagn, og reformulerede spørgsmål gentestet i næste fokusgruppe, hvor det blev vurderet nødvendigt.

I første fokusgruppe fik eleverne hver udleveret to skilte, ét skilt med et glad smiley-ansigt og ét med et surt smiley-ansigt. De blev instrueret i at bruge smileypindene til at markere, om et spørgsmål var svært eller let at forstå, og de blev løbende mindet om dette før oplæsning af hvert spørgsmål. I praksis vekslede eleverne imidlertid mellem at bruge skiltene til at markere, om de forstod spørgsmålet og som decideret svar på spørgsmålet, typisk kombineret med verbale udtalelser som svar på spørgsmålet. Ved hvert spørgsmål blev der spurgt ind til, hvorfor eleverne valgte den pågældende smiley, hvilket gav indblik i, om eleverne forstod spørgsmålet og gav anledning til at tale om, hvordan de forstod det.

For at gøre spørgeskemakonteksten mere håndgribelig fik eleverne i de efterfølgende fokusgrupper udleveret spørgsmålene enkeltvist på papir med tilhørende svarkategorier. Herefter læste enten intervieweren eller eleverne spørgsmål og svarmuligheder højt, og eleverne kunne afkrydse deres svar. Dette gav indblik i, hvilke spørgsmål og ord, som eleverne selv fandt svære at læse og forstå, samt hvilke overvejelser eleverne gjorde sig i forhold til, hvilken svarmulighed, de valgte at afkrydse.

KONKLUSIONER OG REVIDERING AF SPØRGESKEMAET PÅ BAGGRUND AF PILOTAFPRØVNINGSFASEN

I dette afsnit gennemgår vi konklusionerne fra pilotafprøvningen og de justeringer af spørgeskemaet, som blev foretaget på baggrund heraf. I det følgende fremhæves således de væsentligste pointer fra afprøvningsfasen, som mandede ud i de anbefalinger og det spørgeskema, der præsenteres i kapitel 4.

SPØRGSMÅLENE'S KOMPLEKSITET

Pilotafprøvningen viste, at mange af eleverne, særligt i 1. klasse, havde vanskeligt ved at forstå og forholde sig til spørgsmål, der vedrører mere abstrakte forhold samt spørgsmål, hvor eleven skulle vurdere eller forholde sig til lærerens eller andre elevers meninger, handlinger og rolle.

Til spørgsmålet ”Sørger din dansklærer for, at der er arbejdsro i timerne?” karakteriserede elevernes svar sig fx ved, at de fokuserede på, og udelukkende forholdt sig til, om der rent faktisk *var* arbejdsro i klassen. De havde imidlertid svært ved at svare på, om læreren *gjorde noget* for, at der var ro. Tilsvarende viste pilotafprøvningen, at eleverne havde lettere ved at svare på spørgsmål, der var direkte henvendt til dem selv (fx ”Ved du, hvordan du kan blive bedre i dansk?”) fremfor spørgsmål, der omhandler, hvad andre gør (fx ”Taler din dansklærer med dig om, hvordan du kan blive bedre i dansk?”).

Denne type af spørgsmål kan siges at være karakteriseret ved en høj grad af kompleksitet, idet eleverne ikke blot skal forholde sig til fænomenet (fx om der er ro i klassen), men også hvordan og i hvilken udstrækning andre (fx læreren eller andre elever) bidrager til dette. At dette er en udfordring, støttes også af internationale studier af spørgeskemaer til denne aldersgruppe, der viser, at børn i 7-12-års-alderen har vanskeligt ved at afkode komplekse og depersonaliserede spørgsmål (de Leeuw, 2011). På baggrund af pilotafprøvningen er spørgsmål, der vedrørte komplekse og generaliserede vurderinger enten frasorteret (se oversigten i bilag 2) eller blev, hvor det har været muligt, omformuleret, så spørgsmålet blev målrettet elevens egen oplevelse. Fx blev spørgsmålet ”Er eleverne i din klasse meget sammen i frikvarterne?” omformuleret til ”Leger du med dine klassekammerater i frikvarterne?” (spørgsmål 4 i endelig version).

Sammenfattende kan det her konkluderes, at forhold, der vedrører generaliseringer, vurderinger af andre og vurdering af tid og hyppighed er en udfordring. Det endelige spørgeskema afspejler, at der er få af sådanne spørgsmål, og at de er udformet, så de i så høj grad som muligt opleves som vedkommende for eleven.

KLARE OG PRÆCISE SPØRGSMÅLSFORMULERINGER

Eleverne i indskolingen, og især i 1. klasse, har vanskeligt ved at afkode spørgsmål, hvor det fænomen eller den handling, der spørges ind til, ikke eksplicit er bundet op på en konkret situation. For eksempel spørgsmål, hvor sætningskonstruktionen gør, at genstandsfeltet ikke umiddelbart er tydeligt for eleven. Således viste fokusgruppeinterviewene, at de adspurgte elever i 1. klasse havde svært ved at afkode og forstå spørgsmålet ”Bevæger I jer i dansktimerne? (fx laver lege eller løber)”. Her fortalte en elev, at de jo også bevæger sig, når de sidder og skriver, da hånden bevæger sig, og gennemgående gav eleverne udtryk for, at de ikke forstod, hvad der blev spurgt om. Elevernes udtalelser indikerede, at de havde svært ved at afkode den intenderede mening med spørgsmålet, hvor det ikke er *al* bevægelse, men bevægelse, der indebærer en højere grad af fysisk aktivitet, der spørges om.

International litteratur på området understøtter, at det, særligt for denne målgruppe, er vigtigt, at både spørgsmålets formulering og indhold er tydeligt formuleret og klart afgrænset (Borgers, Hox & Sikkel, 2003; de Leeuw, 2011). Generelt gælder, at elever i denne aldersgruppe tolker ord meget bogstaveligt og derfor har en meget lav tolerancetærskel over for spørgsmål, der indeholder vage eller flertydige formuleringer (ibid). Derfor blev spørgsmålet om bevægelse reformuleret til ”Laver I ting i dansk, hvor I skal bevæge jer? For eksempel lege”. Tilsvarende gennemgik vi spørgeskemaet for andre emner, der krævede en konkretisering, og i de tilfælde, hvor det bidrog til forståelsen, tilføjede vi eksempler.

Endelig blev spørgsmål forenklet i de tilfælde, hvor pilotafprøvningen viste, at uddybningerne snarere hæmmede end fremmede elevernes forståelse. Fx blev spørgsmålet ”Tager din klasse på ture uden for skolen (fx i skoven eller på museum)?” forenklet, da fokusgrubeafprøvningen viste, at ekspliciteringen ’uden for skolen’ var overflødig information, der forvirrede nogle af eleverne.

ORD OG BEGREBSFORSTÅELSE

I pilotafprøvningen var der særligt fokus på, om der var specifikke ord eller begreber, som eleverne ikke forstod eller kendte, og i hvilken grad dette hæmmede elevernes forståelse af spørgsmålene. Af de ord og begreber, som vi på forhånd vurderede potentielt problematiske, og som også i praksis viste sig at volde flere af eleverne besvær, kan nævnes ’aktiviteter’, ’fysisk aktivitet’, ’tilpas’, ’pauser’ og ’fritidsordning’.

Fx viste fokusgrupperne, at ikke alle elever var bekendte med eller vant til at bruge ordet ’pauser’. Som allerede nævnt har børn i denne aldersgruppe en meget bogstavelig tolkning af ord, hvilket bl.a. kom til udtryk ved, at selv de børn, der kendte ordet ’pause’, ikke nødvendigvis forbandt ordet med de faktiske pauser, de havde i løbet af skoledagen, da eleverne her er vant til, at disse benævnes med andre ord, som fx frikvarterer.

Et andet eksempel på, at eleverne i denne aldersgruppe tolker ord meget bogstaveligt, viste sig i forhold til spørgsmålet ”Spiser du aftensmad sammen med din familie?”. Her gav en elev udtryk for at være i tvivl om, hvorvidt der hermed mentes *bele* deres familie eller kun dem, de boede sammen med, hvorfor ’familie’ blev ændret til ’far eller mor’.

Endelig viste pilotafprøvningen, at flere af eleverne ikke var bekendt med ordet ’fritidsordning’ i spørgsmålet ”Er du i SFO eller fritidsordning før eller efter skole?”. Pilotafprøvningen viste imidlertid også, at eleverne i både 1. og 3. klasse så bort fra det ord, de ikke kendte, og fokuserede på den del af spørgsmålet, de forstod. Alle eleverne i pilotafprøvningen kendte ordet ’SFO’, og de var derfor i stand til at afkode, hvad der blev spurgt om og besvare spørgsmålet meningsfuldt. Da det ikke er alle skoler, der bruger betegnelsen ’SFO’, bør der imidlertid være

særlig opmærksomhed på spørgsmålet fra de lærere, der bistår eleverne under besvarelsen af spørgeskemaet. Af samme grund blev begge begreber bibeholdt i spørgsmålet.

MENINGSFULDE SVARKATEGORIER

Igennem pilotafprøvningen af spørgeskemaet var der et gennemgående fokus på elevernes forståelse af svarkategorierne, og om eleverne fandt dem meningsfulde i forhold til spørgsmålene.

I surveys med børn i alderen 7-10 år anbefales det, at antallet af skriftligt formulerede svarmuligheder ikke overstiger tre, samt at svarformuleringer holdes korte og præcise, eftersom børns arbejdshukommelse samt sprog- og læseforståelse ikke er fuldt udviklet i denne alder (Borgers, Hox & Sikkil, 2003; de Leeuw, 2011). I hovedparten af spørgeskemaet anvendes gennemgående to typer af svarkategorier, hver bestående af tre svarmuligheder. Den ene type er tænkt til at beskrive omfang eller tilfredshed og består af følgende tre svarmuligheder: ”Ja, meget”, ”Ja, lidt” og ”Nej”. Den anden type anvendes ved spørgsmål, der vedrører hyppighed, og består af svarmulighederne: ”Ja, for det meste”, ”Ja, nogle gange” og ”Nej”. Svarkategorierne blev anvendt gennemgående i alle fokusgruppeinterview og virkede til at fungere godt blandt både elever i 1. og 3. klasse. Mange af eleverne i fokusgrupperne var selv i stand til at læse svarmulighederne, og gennemgående virkede svarmulighederne til at give mening for eleverne ved besvarelse af spørgsmålene. I visse tilfælde viste det sig, at begge typer svarkategorier fungerede lige godt, da eleverne opfattede de to typer af svarkategorier som synonyme og udtryk for det samme svar.

Spørgsmål 14 om opgavernes sværhedsgrad blev som udgangspunkt testet med svarkategorierne ”for svære”, ”for lette” og ”tilpas”. Pilotafprøvningen viste imidlertid, at ikke alle elever forstod ordet ”tilpas”. Blandt disse elever gættede flere sig til meningen ud fra ordets placering i forhold til de øvrige svarmuligheder, og flere elever tolkede ’tilpas’ som lettere end ’for lette’, fordi svarmuligheden ’tilpas’ stod til sidst. I de efterfølgende pilottest blev ’tilpas’ derfor placeret som midterste svarmulighed, hvilket bidrog til, at flere elever tolkede svarmuligheden som ”ikke for svære og ikke for lette”. Nogle elever tolkede dog fortsat ’tilpas’ som lettere end ’for lette’, og det blev derfor besluttet, at erstatte ’tilpas’ med ’ok’ som svarmulighed i det endelige spørgeskema.

Spørgsmål 17, der omhandler antal fritidsaktiviteter, eleven går til, har som det eneste spørgsmål fire svarmuligheder: ”Jeg går ikke til noget lige nu”, ”1”, ”2” og ”3 eller flere”. Spørgsmålet blev oprindeligt afprøvet med ”0” som svarmulighed. Imidlertid viste pilotafprøvningen, at eleverne i 1. klasse var tilbøjelige til at sætte deres kryds ved ”1” frem for ”0”, hvis de tidligere havde gået til en fritidsaktivitet eller skulle til at starte på det. Svarkategorien ”0” blev derfor erstattet med ”Jeg går ikke

til noget lige nu” for at præcisere, at der er tale om aktuelle fritidsaktiviteter. Samtidig vurderes det, at formuleringen ’lige nu’ vil blive oplevet mindre endegyldigt.

Anvendelsen af smileys som visualiserede svarmuligheder kan i visse tilfælde bidrage til en forståelsesmæssig forenkling for især yngre elever (de Leeuw, 2011). Brug af smileys som alternative svarkategorier blev derfor foreslået og diskuteret på et møde med den videnskabelige styregruppe undervejs i pilotafprøvningsfasen. Imidlertid vurderede vi, at spørgeskemaet i dette tilfælde indeholder for mange spørgsmål, der ikke lader sig besvare hensigtsmæssigt vha. smileys. Det drejer sig særligt om spørgsmål vedrørende antal (fx antal fritidsaktiviteter) og spørgsmål, der beskriver et negativt ladet fænomen (fx ”Keder du dig i [dansk/matematik]timerne?”), da det intuitivt ikke giver mening, om en glad smiley indikerer et be- eller afkræftende svar. Endelig vil brugen af smileys være problematisk for spørgsmål, hvor det vil være uklart, om en glad smiley indikerer, at eleven oplever det, der spørges til, *ofte* eller *tillægger det positiv værdi* (fx ”Tager din klasse på ture uden for skolen?” eller ”Er der ro i timerne, når du skal arbejde?”).

FRASORTERING AF SPØRGSMÅL

Pilotafprøvnningen gav anledning til at udvælge de bedst fungerende spørgsmål ud af de 30 spørgsmål i første bruttoudkast af spørgeskemaet. Derfor blev en række spørgsmål, ca. 10 i alt, frasorteret undervejs i processen. En oversigt over disse spørgsmål samt begrundelserne for, hvorfor netop disse spørgsmål blev frasorteret fremgår af bilag 2. I det næste kapitel præsenteres det endelige spørgeskema og anbefalingerne til dette.

ANBEFALINGER OG ENDELIGT SPØRGESKEMA

ANBEFALINGER TIL SPØRGESKEMA TIL ELEVER I INDSKOLINGEN

Herunder opsummeres kort de anbefalinger, som er resultatet af udviklingsarbejdet, pilotafprøvningen samt kvalitetssikringsprocessen i forbindelse med det nye spørgeskema til elever i indskolingen (1. til 3. klasse) i skolereformundersøgelsen.

- Det maksimale antal spørgsmål bør ikke overstige 20. Et spørgeskema af denne længde vil kunne besvares på kort tid af eleverne og vil ikke stille urimelige krav til fastholdelse af koncentrationen.
- Alle items stilles som spørgsmål fremfor udsagn, dels for at sikre konsistens igennem spørgeskemaet, dels for at eleven oplever spørgsmålene som vedkommende og direkte.
- Alle spørgsmål bør udgøres af korte og klart formulerede sætninger.
- Det bør tilstræbes, at lixtallet for de stillede spørgsmål er mindre end 25, hvilket svarer til letlæselig børnelitteratur, og gerne lavere. Spørgsmålsformuleringerne i det endelige udkast til spørgeskemaet har et samlet lixtal på 21.
- Svarmulighederne bør så vidt muligt være gennemgående for hele skemaet og med få svarkategorier. Her anvendes primært to typer af kategorier: én type til vurdering af tilfredshed eller omfang (Ja, meget; Ja, lidt; Nej) og én type til vurdering af hyppighed (Ja, for det meste; Ja, nogle gange; Nej).
- Anvendelsen af smileys som visualiserede svarkategorier kan i visse tilfælde bidrage til en forståelsesmæssig forenkling for især yngre elever. Imidlertid vurderer vi, at spørgeskemaet i dette tilfælde inde-

holder for mange spørgsmål, der ikke lader sig besvare hensigtsmæssigt vha. smileys. Derfor anbefaler vi, at der ikke anvendes smileys, men derimod de nævnte typer af svarkategorier.

- Eleverne bør have mulighed for at undlade at besvare et givent spørgsmål; enten ved at svarkategorien ”ved ikke” fremgår som fast svarmulighed igennem spørgeskemaet eller alternativt dukker op på skærmen, hvis eleven forsøger at klikke sig videre i skemaet uden at besvare et givent spørgsmål. Vi anbefaler sidstnævnte løsning.
- Indholdsmæssigt bør det tilstræbes, at spørgsmålene er konkrete, uden dobbeltbetydninger og stilles med udgangspunkt i elevens *egen* oplevelse (fx ”Kan du lide at gå i skole”). Spørgsmålene bør *ikke* omhandle eller indeholde: komplicerede vurderinger af forhold omkring hyppighed eller omfang (hvor hyppigt en aktivitet foregår eller hvor lang tid bruges); vurderinger af andres forventninger og holdninger end elevernes egne; abstrakte eller uklare begreber samt; specifikke begreber og ord, som eleverne ikke kan forventes at være bekendt med.
- Eksempler bør indsættes i de enkelte tilfælde, hvor det anses som nødvendigt for at sikre elevens forståelse af spørgsmålet ”Laver I ting i [dansk/matematik]timerne, hvor I skal bevæge jer? For eksempel lege”.
- Der bør ikke anvendes forkortelser (ex el. fx), da eleverne ikke nødvendigvis kender disse.
- Det anbefales, at spørgsmålene randomiseres på samme måde som i spørgeskemaerne til de øvrige elevgrupper i skolereformundersøgelsen, således at halvdelen af eleverne får spørgsmål rettet mod faget dansk (de elever, hvis fødselsdag falder på en lige dato i måneden), mens den anden halvdel får spørgsmål rettet mod faget matematik (de elever, hvis fødselsdag falder på en ulige dato i måneden).
- Vi anbefaler at udelade introducerende spørgsmål om alder, køn og etnicitet fra selve spørgeskemaet, da disse informationer i stedet kan trækkes fra registrene. Det samme gælder spørgsmål, der indgår i de nationale trivselsmål, og som med fordel kan kobles til elevernes svar i nærværende undersøgelse og anvendes i de kommende elevanalyser under folkeskolereformundersøgelsen.

ANBEFALINGER TIL GENNEMFØRSEL AF SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN

Her følger en oversigt over anbefalinger, der vedrører rammerne for og den praktiske gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen som websurvey blandt den nye målgruppe af elever i 1. til 3. klasse.

- For at sikre, at alle elever uanset individuelle læsefærdigheder kan besvare skemaet, bør der være mulighed for individuel oplæsning af spørgeskemaet i forbindelse med elevbesvarelsen. Dette bør ske ved hjælp af indtalte lydfiler i websurveyet.
- Det anbefales, at der afsættes tilstrækkelig tid til, at alle elever kan nå at gennemføre spørgeskemaet i deres eget tempo, og at læreren eksempelvis planlægger og instruerer om, at elever kan fortsætte med andet skolearbejde, når de har besvaret skemaet.
- Eleverne bør have mulighed for at få hjælp fra den lærer eller anden voksne, der forestår den praktiske gennemførelse af websurveyet, til at forstå eventuelt vanskelige ord eller sætninger. Både lærere og elever bør informeres om dette. Læreren kan evt. vejledes om at gennemgå spørgeskemaet på forhånd for ord, der kan være vanskelige for eleverne at forstå.
- For at sikre overskueligheden bør kun det ene aktuelle spørgsmål, som eleven skal besvare, være synligt på skærmen.
- For at undgå forvirring anbefales det, at læreren på forhånd informerer eleverne om, at nogle elever vil modtage spørgsmål om dansk, mens andre vil få spørgsmål om matematik, og at denne fordeling er tilfældig.
- For at fastholde elevernes koncentration anbefaler vi, at der vises en barre eller en anden tilsvarende visualisering i bunden af skærmen, der undervejs giver en synlig indikation af, hvor langt eleven er nået i besvarelsen.
- Vi anbefaler, at man i vejledningen til skolen og læreren om gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen pointerer vigtigheden af elevernes anonymitet og således også, at der tages hensyn til, at der kan være spørgsmål, som eleverne ikke bryder sig om at svare på, hvis læreren kigger med.
- Endelig anbefales det, at læreren instruerer elever om formålet med undersøgelsen for at sikre en fælles forforståelse – gerne ved hjælp af en kort introducerende tekst.

ENDELIGT SPØRGESKEMA TIL ELEVER I INDSKOLINGEN

I tabel 4.1 præsenteres det endelige spørgeskema til brug i den kommende dataindsamling i 2017 blandt elever i 1. og 3. klasse og forventeligt blandt elever i 2. klasse i 2018. Spørgeskemaet afspejler de anbefalinger, som er opsummeret i de forrige to afsnit.

TABEL 4.1

Endeligt spørgeskema til indskolingselever i skolereformundersøgelsen.

Nr.	Spørgsmålsformulering	Svarmuligheder ¹
<p>Hej. Din lærer har fortalt din klasse lidt om undersøgelsen. Den handler om, hvordan det er at gå i skole. Der er ingen rigtige eller forkerte svar. Du skal bare klikke på det svar, du synes passer bedst på dig. Hvis der er ord eller spørgsmål, du ikke forstår, kan du spørge din lærer om hjælp. Hvis du gerne vil have spørgsmålet læst op, kan du trykke på knappen "Læs op".</p>		
	Vil du være med og svare på spørgsmålene?	1. Ja, jeg vil gerne svare 2. Nej, jeg vil ikke svare
<p><i>Filter: Hvis SPI = [Nej, jeg vil ikke svare], kommer følgende tekst op:</i></p> <p>Du har klikket på "Nej, jeg vil ikke svare". Det betyder, at dine svar ikke kommer med i undersøgelsen. Vil du alligevel gerne svare, så klik på 'Tilbage'. Har du stadig ikke lyst til at svare, så klik på 'Næste'.</p> <p><i>Hvis [Næste], springes til afslutning af skema.</i></p>		
<p>Her er de første spørgsmål. De handler om din skoledag. Og om, hvordan du har det i skolen.</p>		
1.	Kan du lide at gå i skole?	Ja, meget Ja, lidt Nej
2.	Tager din klasse på ture? For eksempel i skoven eller på museum.	Ja, meget Ja, lidt Nej
3.	Synes du, at du hører til i din klasse?	Ja, meget Ja, lidt Nej
4.	Leger du med dine klassekammerater i frikvartererne?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
5.	Kan du lide at lave skolearbejde?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
<p>De næste spørgsmål handler om [dansk/matematik].</p>		
6.	Kan du lide [dansk/matematik]?	Ja, meget Ja, lidt Nej
7.	Keder du dig i [dansk/matematik]?	Ja, meget Ja, lidt Nej
8.	Ved du, hvad du skal lære i [dansk/matematik]timerne?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
9.	Ved du, hvordan du kan blive bedre i [dansk/matematik]?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
10.	Lytter din [dansk/matematik]lærer til dig i timerne?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
11.	Hører du efter, hvad din [dansk/matematik]lærer siger?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
12.	Er der ro i [dansk/matematik]timerne, når du skal arbejde?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
13.	Synes du, at opgaverne i [dansk/matematik] er sjove?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej

Tabellen fortsættes

TABEL 4.1 FORTSAT

Endeligt spørgeskema til indskolingslever i skolereformundersøgelsen.

Nr.	Spørgsømsformulering	Svarmuligheder ¹
14.	Synes du, at dine [dansk/matematik] opgaver tit er ...?	For svære OK For lette
15.	Hjælper du til, når du skal arbejde sammen med andre i [dansk/matematik]?	Ja, meget Ja, lidt Nej
16.	Laver I ting i [dansk/matematik], hvor I skal bevæge jer? For eksempel lege.	Ja, meget Ja, lidt Nej
Nu kommer de sidste spørgsmål. De handler om, hvad du laver, når du ikke er i skole.		
17.	Hvor mange ting går du til i din fritid? For eksempel svømning, dans, spejder, sang, guitar.	1 2 3 eller flere Jeg går ikke til noget lige nu
18.	Er du i SFO eller fritidsordning før eller efter skole?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
19.	Spiser du aftensmad sammen med din far eller mor?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej
20.	Snakker dine forældre med dig om skolen?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej

Nu er der ikke flere spørgsmål.
Klik på 'Indsend spørgeskema', og så er du færdig.
Tak, fordi du var med!

Anm.: Et filter anvendes forud for besvarelsen til randomisering af spørgsmål om matematik eller dansk: Hvis elevens fødselsdato (1-31) er et lige tal, tildeles eleven spørgsmål om dansk, hvis datoen er et ulige tal, tildeles eleven spørgsmål om matematik.

1. For samtlige spørgsmål gælder, at hvis eleven klikker sig videre i skemaet uden at besvare et givent spørgsmål, skal den ekstra svarmulighed "Ved ikke" dukke op.

Kilde: SFI's udvikling af et spørgeskema til indskolingslever i folkeskolereformundersøgelsen.

BILAG

BILAG 1 OVERSIGT OVER SPØRGSMÅLENE OPRINDELSE

BILAGSTABEL B1.1

Oversigt over oprindelse, tema og eventuel omskrivning af spørgsmålene i spørgeskemaet til indskolings elever.

Nr.	Spørgsmål i det endelige spørgeskemaudkast	Spørgsmålets oprindelse ¹
1.	Kan du lide at gå i skole?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om generel skoletrivsel) og trivelsespilotundersøgelsen 2014. Omformuleret til spørgsmål.
2.	Tager din klasse på ture? For eksempel i skoven eller på museum.	Fra skolereformskema 4. klasse 2016 (indeks om eksterne aktiviteter). Omskrevet fra "Hvor tit er I på ture uden for skolen (for eksempel på museum, bondegård eller virksomhed)?"
3.	Synes du, at du hører til i din klasse?	Fra skolereformskema 4. klasse 2016 (indeks om generel skoletrivsel) og trivelsespilotundersøgelsen 2014. Omskrevet fra "Jeg føler, at jeg hører til på min skole".
4.	Leger du med dine klassekammerater i frikvartererne?	Fra trivelsespilotundersøgelsen 2014. Omformuleret til spørgsmål.
5.	Kan du lide at lave skolearbejde?	Fra trivelsespilotundersøgelsen 2014.
6.	Kan du lide [dansk/matematik]?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse).
7.	Keder du dig i [dansk/matematik]?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse). Omformuleret til spørgsmål.
8.	Ved du, hvad du skal lære i [dansk/matematik] timerne?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse). Omformuleret til spørgsmål.
9.	Ved du, hvordan du kan blive bedre i [dansk/matematik]?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse). Omformuleret til spørgsmål.
10.	Lytter din [dansk/matematik]lærer til dig i timerne?	Fra skolereformskemaet til 4. klasse 2016 (indeks om lærer/elev-relation). Omformuleret til spørgsmål.

Tabellen fortsættes

BILAGSTABEL B1.1 FORTSAT

Oversigt over oprindelse, tema og eventuel omskrivning af spørgsmålene i spørgeskemaet til indskolingslever.

Nr.	Spørgsmål i det endelige spørgeskemaudkast	Spørgsmålets oprindelse ¹
11.	Hører du efter, hvad din [dansk/matematik]lærer siger?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse for skolen). Omformuleret til spørgsmål.
12.	Er der ro i [dansk/matematik]timerne, når du skal arbejde?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om karakteristika ved undervisningen). Omskrevet fra "Min [dansklærer/ matematiklærer] sørger for, at der er ro i klassen".
13.	Synes du, at opgaverne i [dansk/matematik] er sjove?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om karakteristika ved undervisningen). Omskrevet fra "Min [dansklærer/ matematiklærer] giver mig spændende opgaver".
14.	Synes du, at dine [dansk/matematik]opgaver tit er ...? (For svære; OK; For lette)	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om tydelighed og klare mål i undervisningen). Omskrevet fra "Min [dansklærer/ matematiklærer] sørger tit for, at de opgaver jeg får i [dansk/matematik], passer til mit niveau".
15.	Hjælper du til, når du skal arbejde sammen med andre i [dansk/matematik]?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om faglig interesse for skolen). Omskrevet fra "Jeg deltager, når vi arbejder i grupper i [dansk/matematik]."
16.	Laver I ting i [dansk/matematik], hvor I skal bevæge jer? For eksempel lege.	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om fysisk aktivitet). Omskrevet fra "Tænk på en normal dag. Hvor meget tid bruger du på at være fysisk aktiv i skolen i timerne?"
17.	Hvor mange ting går du til i din fritid? For eksempel svømning, dans, spejder, sang, guitar.	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016. Omskrevet fra "Hvor mange forskellige fritidsinteresser går du til? (fx fodbold, svømning, badminton eller andre sportsgrene, spejder, korsang, orkester, dans, ridning, syning, ungdomsklub)".
18.	Er du i SFO eller fritidsordning før eller efter skole?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016. Omskrevet fra "Hvor ofte går du i klub, SFO eller fritidsordning?"
19.	Spiser du aftensmad sammen med din far eller mor?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om støtte fra familien). Omskrevet fra "Min mor eller far sidder og spiser aftensmad sammen med mig".
20.	Snakker dine forældre med dig om skolen?	Fra skolereformschemaet til 4. klasse 2016 (indeks om støtte fra familien). Omskrevet fra "Min mor eller far spørger mig om, hvordan det går i skolen".

---

1. Spørgsmålene stammer enten fra *Udvikling af trivselsmålinger i folkeskolen. En pilotundersøgelse* (Keilow m.fl., 2014) eller fra spørgeskemaet til 4. klasse i folkeskolereformundersøgelsen 2016 (Nielsen, Keilow & Jensen, 2016).

Kilde: SFI's udvikling af et spørgeskema til indskolingslever i folkeskolereformundersøgelsen.

BILAG 2 OVERSIGT OVER FRASORTEREDE SPØRGSMÅL OG BEGRUNDELSE

BILAGSTABEL B2.1

Frasorterede spørgsmål efter pilotafprøvning samt begrundelsen for at frasortere dem.

Spørgsmålsformulering	Svarkategorier	Begrundelse for, at spørgsmålet frasorteres
Taler din [dansk/ matematik]lærer med dig om, hvordan du klarer dig i [dansk/matematik]?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	Svært for eleverne at vurdere, hvad læreren gør, og hvilken "form" for snak der menes. I stedet bibeholdes spørgsmålene "Ved du, hvad du skal lære i [dansk/matematik]timerne?" og "Ved du, hvordan du kan blive bedre i [dansk/matematik]?" (hhv. spørgsmål 8 og 9 i det endelige spørgeskemaudkast).
Taler din [dansk/ matematik]lærer med dig om, hvordan du kan blive bedre i [dansk/matematik]?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	
Kan du lide pauserne i skolen?	Ja, meget Ja, lidt Nej	Pauser og frikvarterer er et flydende begreb i skolen i dag, der kaldes mange forskellige ting og foregår på forskellig vis på skolerne, og derfor er det svært at spørge til dette på en måde, der giver mening for alle. Spørgsmålet stilles desuden i de nationale trivselsmål.
Har I besøg af en voksen uden for skolen til at undervise? Fx en politimand eller forælder.	Ja, nogle gange Ja, en gang imellem Nej	Eleverne kan ikke skelne mellem en fremmed lærer/pædagog eller en voksen udefra. Derfor udelades dette spørgsmål, og vi bibeholder i stedet spørgsmål 2 i det endelige udkast: "Tager din klasse på ture? (For eksempel i skoven eller på museum)", som er mere konkret og fungerer godt.
Bevæger du dig i frikvarterne?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	Spørgsmål omkring bevægelse og fysisk aktivitet er generelt svære for eleverne at besvare. Dels har de ikke nødvendigvis samme opfattelse som voksne af, hvad "bevægelse" er eller tænker over, om de bevæger sig. Dels er det svært for dem at vurdere, hvor ofte de bevæger sig. Vi foreslår derfor at udelade disse to spørgsmål og i stedet fokusere på at afdække bevægelse i timerne gennem spørgsmål 16: "Laver I ting i [dansk/matematik], hvor I skal bevæge jer? (for eksempel lege)."
Kan du godt lide, når I får lov at bevæge jer i timerne?	Ja, meget Ja, lidt Nej	
Synes du, at dine [dansk/ matematik]opgaver er for svære?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	Spørgsmålene er udledt fra spørgsmålet i skolereformskemaet til 4.klasse: "Min [dansk/matematik]lærer sørger for, at de opgaver, jeg får i [dansk/matematik], passer til mit niveau". For at minimere samlet antal spørgsmål i skemaet foreslås det, at disse to udledte spørgsmål kobles og erstattes af et enkelt spørgsmål (spørgsmål 14 i det endelige spørgeskema): "Synes du, at dine [dansk/matematik]opgaver for det meste er ...?"
Synes du, at dine [dansk/ matematik]opgaver er for lette?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	
Sørger din [dansk/ matematik]lærer for, at du har det godt i timerne?	Ja, for det meste Ja, nogle gange Nej	Spørgsmålet udgår, da det er for vanskeligt for eleven at vurdere, hvad læreren konkret gør i forhold til at sørge for dette, og derfor vanskeligt at svare på.
Er du glad for din [dansk/ matematik]lærer?	Ja, meget Ja, lidt Nej	Fra det nationale trivselsmål. Omformuleret fra "Er du glad for dine lærere?" Da spørgsmålet stilles i det nationale trivselsmål, anbefales det, at dette data rekvireres fremfor at stille spørgsmålet her.
Er din [dansk/matematik]-lærer god til at hjælpe dig i timerne?	Ja, meget Ja, lidt Nej	Fra det nationale trivselsmål. Omformuleret fra "Er lærerne gode til at hjælpe dig i skolen?" Da spørgsmålet stilles i det nationale trivselsmål, anbefales det, at dette data rekvireres fremfor at stille spørgsmålet her.
Er I gode til at hjælpe hinanden i klassen?	Ja, meget Ja, lidt Nej	Da spørgsmålet stilles i det nationale trivselsmål, anbefales det, at dette data rekvireres fremfor at stille spørgsmålet her.
Er du glad for din klasse?	Ja, meget Ja, lidt Nej	Da spørgsmålet stilles i det nationale trivselsmål, anbefales det, at dette data rekvireres fremfor at stille spørgsmålet her.

Kilde: SFI's udvikling af et spørgeskema til indskolingslever i folkeskolereformundersøgelsen.

LITTERATUR

- Andersen, D. & A. Kjærulf (2003): *Hvad kan børn svare på? – om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 03:07.
- Andersen, D. & M.H. Ottosen (2002): *Børn som respondenter. Om børns medvirken i survey*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 02:23.
- Björnsson, C.H. (1968): *Läsbarhet*. Stockholm: Liber.
- Borgers, N., E.D. de Leeuw & J. Hox (2000): "Children as Respondents in Survey Research: Cognitive Development and Response Quality". *Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 66.
- Borgers, N., J. Hox & D. Sikkel (2004): "Response Effects in Surveys on Children and Adolescents: The Effect of Number of Response Options, Negative Wording, and Neutral Mid-Point". *Quality & Quantity*, 38.
- Borgers, N., J. Hox & D. Sikkel (2003): "Response Quality in Survey Research with Children and Adolescents: The Effect of Labeled Response Options and Vague Quantifiers". *International Journal of Public Opinion Research*, 15 (1).
- de Leeuw, E.D. (2011): *Improving Data Quality when Surveying Children and Adolescents: Cognitive and Social Development and its Role in Questionnaire Construction and Pretesting*. May 10-12 Naantali Finland.
- Keilow, M. & A. Holm (2015): *Udvikling af måleinstrument for elevadfærd og -holdninger. Baseline data fra evaluering af folkeskolereformen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:09.
- Keilow, M., A. Holm, S. Bagger & S. Henze-Pedersen (2014): *Udvikling af trivselsmålinger i folkeskolen. En pilotundersøgelse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 14:24.

- Nielsen, C.P. & B.S. Rangvid (red.) (2016): *Inklusion i Folkeskolen. Sammenfatning af resultaterne fra Inklusionspanelet*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:29.
- Nielsen, C.P., M. Keilow & L. Jensen (2016): *Folkeskolereformen. Beskrivelse af 3. dataindsamling blandt elever og forskelle over tid*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, notat.